

Uit de schaduw van Schröder

Portret van 'ambtenaar' Frank-Walter Steinmeier

Achtergrond - 23 oktober 2008

(23 oktober 2008) De SPD wil de Bondsdagverkiezingen van volgend jaar winnen met Frank-Walter Steinmeier als lijsttrekker. De jarenlange assistent van Schröder, die in diens schaduw een bliksemcarrière doormaakte, zal zich nu als politicus moeten bewijzen.

“Brede grijns op het gezicht, linkerhand in de broekzak, in de rechter een biertje.” Voor *Spiegel Online* is het onmiskenbaar dat Steinmeier met zijn pose op het podium van een politieke bijeenkomst in Beieren afgelopen september zijn leermeester Gerhard Schröder imiteert.

Maar verschil moet er zijn. “Hij heeft een briefje met de toespraak in zijn binnenzak. Elk woord staat erop. Zulke hulpmiddelen had ex-bondskanselier Schröder bij optredens dan weer niet nodig.” Conclusie: “Steinmeier zou graag nonchalant lijken, maar is het nog niet.”

De anekdote schetst een vrij nauwkeurige beeld van de nieuwe lijsttrekker van de sociaal-democratische SPD, zowel als het gaat om zijn politieke voorbeeld, als wat zijn imago betreft.

Samengewerkt

Schröder en Steinmeier hebben jarenlang met elkaar samengewerkt. Al in 1993 werd de gepromoveerde jurist Steinmeier het hoofd van de staf van de toenmalige minister-president van deelstaat Nedersaksen.

Drie jaar later schopte hij het tot hoofd van de kanselarij in Hannover. Die functie had hij ook in Berlijn toen Schröder in 1998 bondskanselier werd. In diezelfde hoedanigheid kreeg hij tevens de verantwoordelijkheid over de veiligheidsdiensten.

Na de verkiezingen van 2005 moest Schröder het veld ruimen, maar kreeg Steinmeier als minister van Buitenlandse Zaken de belangrijkste post in de grote coalitie onder bondskanselier Angela Merkel (CDU). Die functie bekleedt hij nog steeds, maar zijn ambities reiken verder. Eind september 2008 wierp hij zich op als lijsttrekker van de SPD voor de Bondsdagverkiezingen van volgend jaar.

Rollen omgedraaid

Met als gevolg dat de rollen nu zijn omgedraaid. Schröder stelt zich in aanloop naar de verkiezingen in dienst van zijn voormalige protégé. “Met niemand heb ik zo nauw en vertrouwd samengewerkt als met hem,” aldus de ex-kanselier.

“Daarom weet ik dat niet alleen het lijsttrekkerschap, maar ook het ambt van bondskanselier bij hem in allerbeste handen zullen zijn.” Die boodschap zal hij ook bij verkiezingsbijeenkomsten verkondigen.

Toch wordt Schröder niet onvoorwaardelijk door Steinmeier omarmd. De laatste SPD-kanselier kampte met een enorme impopulariteit als gevolg van zijn sociale hervormingsprogramma.

Deze Agenda 2010 en in het bijzonder de wetgeving die als Hartz IV bekend is komen te staan, brachten Schröder in de zomer van 2005 ten val. Steinmeier was een van de voornaamste architecten van het hervormingspakket en wordt daar dus – ondanks de inmiddels verklaarde successen van de hervormingen – niet graag mee geassocieerd.

Despotische optredens

Tijdens, maar zeker ook na zijn kanselierschap viel Schröder bovendien niet in de smaak door zijn despotische optredens. Zo claimde hij ondanks zijn verlies na de verkiezingen van 2005 zonder blikken of blozen het kanselierschap tegenover de verbouwereerde winnaar Merkel.

De laatste tijd ziet Schröder er geen been in de Russische belangen te verdedigen, nu hij commissaris is van de Russische energieleverancier Gazprom. Ook daarom bezweert Steinmeier: “Ik ben geen Gerhard Schröder. Ik zal mijn eigen stijl houden.”

Aan de andere kant is zijn stijl – dat briefje in zijn binnenzak – Steinmeiers grootste zwakte plek. “Steinmeier behoort tot die mensen, die nooit echt opvielen,” karakteriseert het gematigd-linkse dagblad *Süddeutsche Zeitung* de SPD-lijsttrekker. De krant noemt hem betrouwbaar, nauwkeurig, ijverig en relativerend.

Probleem

Dat zijn eigenschappen die eerder bij een ambtenaar horen dan bij een politicus. En dat vat Steinmeiers probleem goed samen. Hij heeft een bijzondere inhoudelijke staat van dienst, heeft geen pijnlijke misstappen begaan, maar is ook geen inspirerende leider – zoals Schröder dat bijvoorbeeld wel was.

Bovendien is Steinmeier het grootste deel van zijn politieke carrière ambtenaar geweest. Voor geen enkel ambt, zowel in Nedersaksen als in Berlijn, heeft hij zich verkiesbaar moeten stellen. Het is een risico voor de SPD dat haar nieuwe lijsttrekker voor het bondskanselierschap nog nooit een verkiezing heeft hoeven winnen.

Typerend genoeg heeft Steinmeier over zijn imago zelf een zeer weloverwogen, relativerende mening. "Aan de ene kant heerst scepsis tegenover het type politicus dat het van jongs af aan via de jongerenorganisatie tot de hoogste toppositie heeft geschopt. Aan de andere kant wordt iemand die een ander carrièrepad volgt, verweten dat hij niet precies zo'n type is. Iedereen brengt iets anders in - en ik ga er vanuit dat wat ik in te brengen heb, niet van nadeel is."

Opgewassen

Het is de vraag of Steinmeier is opgewassen tegen de zittende bondskanselier Merkel. Ook zij is niet bepaald charismatisch, maar heeft in haar carrière bewezen een geslepen politica te zijn. Bovendien heeft zij wél al eens de Bondsdagverkiezingen gewonnen. Nu ze ook nog eens over de *Kanzlerbonus* beschikt, zal het moeilijk worden haar te verslaan.

De minister van Buitenlandse Zaken is vaak de populairste politicus van het land, maar Steinmeier legt het ook hier af tegen Merkel. Afgelopen maand verklaarde 51 procent van de kiezers volgens de Politbarometer van de ZDF Merkel het liefste te hebben als bondskanselier, tegenover 36 procent voor Steinmeier.

Steinmeier heeft nog een jaar de tijd om de Duitse bevolking ervan te overtuigen dat hij de betere politicus van de twee is. Het weldoordachte moment waarop hij de macht binnen de SPD greep en zijn rol in de val van partijleider Kurt Beck tonen in ieder geval aan dat hij het spel van de machtpolitiek snel leert.

Pim Huijnen is redacteur van het Duitslandweb.

Afbeeldingen:

www.picture-alliance.com

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/910/uit-de-schaduw-van-schroder>